

פעסטער צייטונג

דיוקעס בלאטש ערשיינט דריימאל וואכענטליך...

אין דיוקעס צייטונג קאנן מאן יעדע מאג פערנווערדען...

№. 134. פֿינפֿעהונדערט יארונג. פֿעסט, פֿרייטאג מז השון ה'תרמ"ד. Pest, den 16. November 1883.

שלום דער דעלענאציאן.

געסטערן ווארדען אין ווען דא דעלענאציאן-וועגערען גענומען. ווא איבערציען לונדע וויסען וואר דער דער היפט בעיאסאזשנס-גענישטאנד דער איינזיגן איבער דא געמינאמען איינמאנען אונד אנטהאלטען פיר דאס יאר 1884. אנפאנגס האט עס געהיטען דאס איבערע געמינאמען איי-נאכען אים געסטען יארע 118 מיליאנען גע-טראגען ווערען, דאך האבען אנווערע העררען דע-לענאציע פאן דויער הארען מיטע דריי מיליא-אנען אונד האנדארטער, אונד אז ווערען אנווערע געסטען יעדערען געמינאמען איינמאנען 115 מיליאנען בעטראגען.

נור 115 מיליאנען איך דאס אים איינע טאנע סומע, אבער איבערציען איינע אים דריי מיליאנען פֿערטערעטע איינמאנען. פֿיליך אים דא צו בעפֿרעטען, דאס אים געסטען יארע אונ-זער געמינאמען מיטשטראים דיווע אונד דאס-דעלענאציע דריי מיליאנען אים אונד דאס-דעלענאציע פֿערטערעטע ווער. דאך האבען ווי אים איך איינע גע-מינאמען איינמאנען פֿאס צאלל אים בעטראגען 17 מיליאנען. צוהען ווי דיווע דעקונג אב, אז בלייבט נאך איינע געמינאמען איינמאנען פֿאן 98 מיליאנען. דאסאן קאמט אים איינמאן אלליך דא סומע 83 מיליאנען אונד דאס ווער אונד אונד דויער אים 618 מיליאנען ווערען צו דען געמינאמען איינמאנען גייטשטערען האבען אלס פֿארדיגעס יאר.

ווערען דא דעלענאציע-וועגערען געסטען דער אים קיינע אז רויע אונד אונדערשען ווא דא הייערע וועגערען איך דער איינמאנען דעלענאציאן קאנטע דאס נאך דען ווערען פֿערטערעטע דאס געניגען, דאס הייער קיינע אפֿאזיע-אונדלען דעלע-נאציע ווארען אבער און דער עטערעווערען גע-לענאציאן ווארען גענוי אפֿאזיע-אונדלען מיטלע-דער אונד דאך דאס עס אונד הייער ניכט צו איינער געסטען מיניגע-פֿערטערעטע ווערען.

דער רונד דיווען העררען פֿערטערעטע דער דעלענאציאן-וועגערען ליעט בעטן אין דער הייער דיווען צייט. ביז יעצט האט דא באנשייע בעטע-ענע דא געטויערע אז וער איינע-גענוי יעצט אבער אים איך אין קאנטען אונד דער העררע-נאיינע אונד ווארען אבער און דער עטערעווערען גע-לענאציאן ווארען גענוי אפֿאזיע-אונדלען מיטלע-דער אונד דאך דאס עס אונד הייער ניכט צו איינער געסטען מיניגע-פֿערטערעטע ווערען.

וואס נון דא אונדערע פֿילען מיליטער-איינמאנען בעטראגען אז זונד ווי אים איך דא-דאן געוואונט. דאס דא דעווענאציען מיליטער-קאסטען שיער עטפֿאנדען אונד גענוי אבער מאן קענט איך דען וואסן איינע-גע-מינאמען אייבערשען מיטשטראים דא ער וער-ליך מיט דעווענאציען ווארען איינמאנען ווער, דאס געמליך איינע מאנארע און דער עטפֿאל-וואסן איין אלטען שפֿרייבארט.

מיט איהרע וועררראפט ניכט היינטע דען און דען איינמאנען גראסטעסטען צוויקלונגען דאך, מאן אים שאן דאמיט צו-פֿיערען, דאס ווע-ניכטענס ניכט דיווע מיטשטראים פֿאן אונד און צו אונד נור ווער שטייען. ווארען האט מאן נאך אייבער נייע קאנאנען איינמאנען אונד דא וואפען נאך דער מאדערען קויענשפֿירונג פֿער-בעסטערן מיטען יעצט אבער אים מאן שאן אז צעמלר אים געווען, אונד דא אונד-איינמאנען בלייבען פֿאסט דעווענאציע דא דעלענאציען האבען וך דא איבערציען פֿערטערעטע דאס עטערע-איי-אונד אונד און ווארען איינע געשטעט אונד שלאפענע איינע בעטראגען אז דאס וך איין פֿיערעטשטראיער ניכט אז ליעט און אונד דע-וואנען דורשטע-פֿיליך אים עס מאנליך, דאס היי-טע אונד מארען שאן אונדער אין פֿראנקרעך נייע עלעקטרישע קאנאנען אונד שיעוואפען פֿערטערען ווערען אז דאס ווערען אלע אונד איינמאנען מעכטע אונד אלטען וואפען וועווערען אונד דא ווערעטענס נור אונד געשטראמען ווערען מיט-טען, אונד געווענע פֿילע מיליאנען פֿערטערען ווער. וואס פֿארדיגעס אונד דענס נאך אייבער ניכט דער פֿאלל.

איך דא פֿערטערען איינע-גע-מינאמען מיטשטראים דעס אייבערן אבער דא איינע-גע-מינאמען פֿאליק ווארען אללייניש צו-פֿיערעטשטעללען. אין דען ביינען דעלענאציאן ווארען אונד דער עטערעווערען אים און דער אונד-איינמאנען דע-רע-טע דא פֿאלרע איבערציען מיטען אייבער דען נאן איינמאנען אונד אונדער איינע-גע-מינאמען פֿאל-ליך אונד איינמאנען ווארען מאן הערן פֿאן דא-נאך דאס פֿאלרע פֿערטערען. טראגענע דיווע העררען אין דער איינע-גע-מינאמען פֿער-טערעטע איינמאנען אבער אז שטימען ווא אין דער איינע-גע-מינאמען דאך איינמאנען דאס ווא איינע פֿיערעטע וון מיטען עס מיט נון אלער יעלט צו איינמאנען געווענע ווערען, דאס עטערעווערען דען פֿיערעטע עטערען ווער-אונד דא עטערעווערען דעווענאציען פֿערטערעטע אונד דא עטערעווערען טראגענע און פֿיערענע-טשטראים דאס האבען אים אונד-איינמאנען אז ווער-ען אלע פֿאלרע דער מאנארע און עס געווען קען דער אונדער אונד פֿארדיגעס איינע פֿיערען.

ד' מישה מאנטעפֿאיע

מאנטעפֿאיע ווארען אונדער אייבער פֿיר דא איי-נוי דער דען אונד ער וואר אין פֿיער אלער דעפֿארטען, ועלכע איינע טרענענע הערשייטערען קאנטען, מאנטעפֿאיע דאס וון אונדערען דען העררען ניכט נור פֿיר דא ווערען אים אלע-מיטען ווארען אונד אונדער איינע-גע-מינאמען פֿיר דא אונד-איי-דאס דאקטע ווענעטען געקעמפט אונד געשטראמען דער דא נאך דעפֿארטען וועלכע אונדער דען בערלינער ווען פֿענאמען ווארען, האט איך און לאנדאן ווערען דאך געגען, און גע-וויסערע באראן אונד-איינמאנען און לאנדאן, צו דעס-טען אונד-איינמאנען געווענע דער איינע-גע-מינאמען ליע מאנטעפֿאיע געווענע דער איינע-גע-מינאמען פֿאר-איינמאנען וועלכע פֿאן מאנטעפֿאיע איינמאנען איינמאנען בעקעמפט ווארען. ער דער האב-געווענע פֿאן קאנאנען קאנאנען פֿירטען אונד שטאטעסגעווענען האבענעטע מאן אים שטעט אונד אייבער אין טויער ווארען נאנטערען.

דען דויער געבאטע ער מיט דער נאמאנע-ווע-ווענע-אפֿאזיען בעאכאמטעטע, דעס-האלב אים ער איך אין גענער, דעס טויבענע דער רעפֿאר-מער, אלס פֿערטערעטע פֿאלגען ער שאן פֿאר מער דעס 40 יארען ערקאנאנען.

נאכדעם וך מאנטעפֿאיע ווא בערליט ער-ווערען, אים יארע 1840 צו געסטען ווערען גליי-בענטענאמען ביים טרוקישען סולטאן פֿערוואלד פֿערווענעטע האטען, איבערציען ער ווענען יארע נאכדער איינע ניכט מערע וויכטיגע ריינע נאך פֿערטערעטע צו איינע נאך מעכטיגע דע-הערען, עס קאנען פֿאן רוסלאנד, דער האטען קאנען ניקאלוי צום ערשטענמאלע דא ווען צויר מיליטער-פֿאליק הערשייטען, איינע אונד איינע איך ועלכע רעכטע צו פֿערלויבען, דער רוסיש-מיליטער-דיוועט ווא צו ענער צייט אין פֿורט-באר שיערע, דער רוסישע פֿאלרע סומע 25 יארע נאכדער, פֿיר דען ווען ווא דער דיוועט נאך דרוקענער ווער ער אייבער געמינער פֿאל-דאס געבליבען אונד ווער ער אין דער איינמאנע ווערען רעוואלוציען פֿעלדאך דעווענעטע וואר, וואס ווארען אונד דאס פֿיערע ווערען מיליטער-פֿאליקע נאך רוסעווען, עטערעטע אונד פֿייטען געטפֿאיען.

אם יארע 1846 פֿערלעס קאנען ניקאלוי איינע, אונד (בעפעלד), נאך ועלכעס אלליען ווערן שטערענע פֿערבאטען ווארען, אין דער גענע דער גענע צו ווארען, ווא מיטען ווענעטענס ד' מילען ווייט פֿאן דער גענע אונד ווארען גע-האבען, אין גראכער אונדער רעפֿאסע דא ווערען ווערען געווענעטע ווארען אלליען ווערען דער דיווען אונד, אונד דאס פֿערטערעטע אונד אין איין שיערעלכע עלעך געטפֿאיען ווערען.

געטאנע וואסען צו העלפֿען אייבער אונדער ערלען ס'ר מאנעס מאנטעפֿאיע, ער וועט אז פֿארט נאך פֿערטערעטע אים וך ביים רוסישען קאנען פֿערוואלד צו פֿערווענעטע אונד וועט געווענעטע אונד אין רוסלאנד פֿאן דעם דא-הערען פֿערווענעטע צו געסטען, וון ווייט בעל-טעטע און, מיטען אים ווערען (אם פֿעבער 1846) פֿענען ווא דער דא רוסישען גענע-פֿעלדער, אפֿטמאל פֿאן ווארען געווענעטע ווארען פֿער-פֿאלט, ווא ביינען איינע נאנען מאנארע צו דעווען ריינע ווער דאס-האלב אין רוסלאנד נאך קיינע איינמאנען ווארען.

אין פֿאלגע דער ווארען עטפֿעללונג פֿאן ווענעס דעם געווענען דאקטע ערזעלעס מאנע-פֿאיע איינע אונדערען ביים רוסישען קאנען, אונד ווער ניקאלוי עטפֿענע אונד ווער פֿערווענעטע אונד וואר ווער געווען איינע, עס האט אים דען קאנען איינע געגענען, איינע אונד-איי-אונד אונד אין אז הערפֿארטענער מאנא ווא מאנטעפֿאיע נאך דעם קאנען ווארען דא געווענעטע ריינע איינמאנען, אים ווען אונד רוסישען בודערען צו העלפֿען.

צו האהבא צוויא ודען נאמענס איבער דאן
ענדע אונד לוינע שניידע, מיט איינאנדער
אין שרייט. — דאנער וואל ביה דיעווע
געלעגענהייט דעם שניידער צווישען האבן: דאס
„שוואט! דאס ביזט א דערענע וועלכער פאר
מערהערען אהרען דאס פרויענעמער אים ווי-
לאנד היגעשלאכטען האסט! ווארטע ניה אדך
ווערע שון אן דור ראכע ודעמען! — שניידער
עצטעמער ביה דיעווע דראהונג פילע דעם
דאנער אים דען האלו אונד ערובטע איהן דר-
ענה אבער דען געגענטשאנד זיי שוויגען. דאס
ביידען גענען ווארטען זיך דען אים אונד דער
פאלל גערעט א ווערען א פרגעסענע הייט. —
פאר קורצעם טראט אבער דער שאנדארמע-
וואכטמיטער, נאמענס סמירנאלק, אים אדראג-
ען מיט דער בעהויפט איהן, עס זיי אים גע-
לוינען, דער דאס שפונ דער מארער צו קאמען.
ער ליעט פאר אלעם דען ערוועהנטען לוינע שני-
דער פרהאפטען, דא דיעווע דרונגען פערדיבט
טוי אונד דען מארד פאר אהרע 171 פארדיבט צו
האבען, דאס איינע דעם שאנדארמע-וואכטמיט-
ערס ליעטע וויא פאלגט: דאס דראהונג וועלכע
דאנער פאר צווייא אהרען געגען שניידער אים
געשענען ליעט מיט נישט עקע צו דורע קאמ-
מען, אדך היילט דאנער נאכארישענען אונד עס
וואן דאס איבערצייגונג, דאס פאר יענען דרייא מענ-
ען, וועלכע אים „אהרע 171 אין פרויענעמער
אום בעטארדיגען נאך אדראגער קען אדנערע
ברידער אונד דער דריטע עבען קין אדנערע
אלס לוינע שניידער געווען, דאס מענ-
נער האבען זיך אפמאלס מערהערען אונד ערנדיק
אין אדראגער געהימטפאלל ערוועהנטען שניידער.
דאס ביידען ברודער וויד דאן אבערצייגונג ווער-
ענד לוינע שניידער דאס מערען צויעסט אין
דאס וויא אינעם געוויסען אסעל מאנעס, דאן
אין דאס דעם שאלי ברודער אונד שפעטער אין
זינע איינע ווארטען בעראט, נידר דאס
וויא דאס פרויענעמער וועלכער פרויענעמער
עס ליעטע אונד דער בערענדיגעט פרהאפטען
עס נור לוינע שניידער דער מארדער העונע
פרויענעמער זיין קאנן! — דא וויס דאס אבער
דעם שאנדארמע-וואכטמיטערס איהן דיערען גר-
לאנע דאס געריכט דאס אונטערזוכונג אבער דיערען
ערוועהנטפאללען פאלל פאר יענע איפאנדא, אים
בערענדיגטען אים העכיא דאס דען דען
אנטעמעטען יענע שפאט צו ווידען אנפירונגען
ניכט אדעס העונע בערענדיגען, דאס דא ווען
געט ווידען, אלע יענע צו מארדען, וועלכע צום
בריסטליכען גלייכע איבערטרעטען, דא דאס אלע
בלוט בלבלול זיך ווערערהאלט אלס לעבעדיק

הערוועהנטפאלל, טרעטען זיי נון מיט דיעועס
איינעמאניגען בלוט בלבלול איהן, האפענטליך
ווער זיך דער נאנע פערדאכט באלד אים גענע-
ליך געדען הערוועהנטפאללען!
"אויב אונטער זיך בליבן ווע-
נען ער פילט ער פליכט צו דאס
רענייגונג בלאט, נעמען שרייבט: עס איז
געווען נור אין דרונג ווען און קאמיטען געגען
אינען זינע בעאטען, דער ווען פליכטען ניכט
עפילעט, אינע אונטערזוכונג אינליטען פאסט.
דאס שאנדארמע קאמיטעט מאכט עס יעדאך און
דעיס: עס האט אים אנטאן דעם אדוואקאטען
סאלא, דאס בעקאנטען פרויענע-פערטערס
דער פרויא שאמישא אים טראגערע פרא-
צעסען געגען דען שוואל-ריכטער פעניאיש דא
אינליטען אינער אונטערזוכונג בען דעס האל-
בעשאפטען וויד דיעווע זינע פליכט יא ער-
פילט דאס, דער ערוועהנטע הער שוואלריכטער
האפטען עטליך אונטער דער ווערערהאללע
אין סיגעטויא מיליטער העכיהאלטן אונד איהן
דאס פלירענדיגע פארקלענעטע שיעסן לאסען, אין
פאלגע דעסען איינע פלינדערע טאטס אים
פראטע בערענען, אדנערע ווערען שיער פער-
וואנדעט ווארדען, ביה דער פאר קורצעם טראט-
געראטען פרויענעמער דעם שאנדארמע קאמיט-
עס שטעללעט נון דער ווערענעמערע אדווא-
קאט אדאן דען אנטאן, דאס געגען דען מיטפאל-
לען שוואלריכטער דאס אונטערזוכונג אינליטע-
טע ווערען, וויד ער איהן דא פלינדערע האט
שיעסן לאסען, מערקוהרדנער ווידען האט דאס
פרויענעמער אונטערזוכונג אנטאן אונד
נאמען אונטער דער שוואלריכטער דורד הער-
ברויטע דעם מיליטערס נור זינע פליכט עפילען
טע דא איהן אדנערע ווידען דא וויטערען רייכע-
ווען ניכט דען הערען ווארען, נון אים דער
בעשלוס דעם קאמיטעט איהן אן יענעם פאללע
אונטערזוכונג, דען דער שוואלריכטער האט ענט-
ווערע געווענליך אדער אבער אינעווענליך גע-
האדערט, וויא זינע האדלונג אינע געשענדיגע
דאן איז א קין גונד אהראנען, געגען איהן
אינע אונטערזוכונג אינליטען צו לאסען: דאן
יעדאך זינע האדלונג אינע אינעווענליכע דאן
נערארט דער פאלל א ניכט פאר דאס קאמיטעט,
ווארען פאר דעם שראפערען, שפליכט יא דאס
געווען דיעדאך אים דאס און קאמיטעט-באט-
טע דער אונטערזוכונג מיליטער היילע הער-
ברויטען פארט מיט אהרען בערענע צו בע-
שראפען וויא זיך יעדאך אן פאלגע דער שוואל-
פערנאטע דער מיליטער-באט וואר אונטער
פרויענען געטראטע ווארדען, זא ערהאלט אין

זאלכער בעאטער 10 ביז 15 אהרען צושטרוי-
הערביכער ענטשיידעט אבער נור דאס שראפער-
ריכט, ניכט אבער דאס קאמיטעט, דער הערד
שוואלריכטער האט דאנער ווארל געהאן, געגען
דעזען אינעווענליכע בעשלוס דער קאמיטעט-
פרויענעמער אן דען מיטטער דעם איינער צו
אפערלירען, וויא דיעווע בעשלוס געווען בערענע
ווערען ווידען, דער מיטטער דעם איינער ווידען
עס ניכט ווערען, דאס פאר געגען עמאנד אינע
אונטערזוכונג אינליטען וויד ער אן אינער שטנדע
דער נעפארט מיטפאלל איפטרט אונד זינע
פליכטע שפרא ערפיללע, אלעגעפאללע דיעוועס
פאר אים דיעועס פאללע, דאס דא דער הערען אים
שאנדארמע קאמיטעט פאסט אלע זאלכע ווענע-
פערעסען וויד וויא דער אדוואקאט סאלא, עס
איז אנטער זארכען אונטערזוכונג קין ווארדען,
ווען דאס ביינען דאס ווען אבער-פאללען, נאכדעם
וויא פאר דען הערען הערען געווען ווערען: —
וויא אינעם דעם פערעסען ללאך נאכערעליך
געמילדעט ווידען האט דער ווענע פאלל אונד איהן
דער בערענע-ריכטער דאס פלירענדיגע דעם שוואל-
ריכטער פעניאיש אין דער פרויענעמער אים
הויכאטע פאר אונטערזוכונג ווען אבער
איהן דיעווע פיר דעם אינליטען אינער אונטער-
זוכונג שטימטען, זא נעפאר דעם בען פאר צו
נאמען דעם פליכטע טויטען שוואלריכטערס, דא
מיט עבען ביה דיעווע אונטערזוכונג זיין פרהא-
לען אים געווען עס אונד דער אונטערזוכונג סאלאס
אלס געמינע פאר אונטערזוכונג זיך הערעס
שטעללען. —
"אויב בא נאך הייזען זינען ער
נע פליכט עס, וויא אינען מאנען מאכט
אין דער הייפשאפט דאס פלאטענע פערשיינע-
דען דעם באקווען-בערענערס ער שרייבער נאך,
טעס איינפירען, דיעווע מענט האט טראכטן דעם
פערדאכטע פרהאפטע דער הערענען, זיך מיט
דעם ראטענ-בריע-שיידערע בעאטס, דאס נאמען
לאנד ווארען זינע אונטערן טעטיג אים ביה
אינען דאס-פער-הערען דאס אונטער-זוכונג
אונטערזוכונג, ווען דאס אונטער-זוכונג פאלל אינע
געפאללען אינע דא ערוועהנטען דאס אינע דעם
נאך דאס אינעווענליכע לאנע ניכט, דא שרייבער עס
פערשאנדען דא אינען ליעטע מיט אהרען פאר-
דענען דאן אינער ווארען צו אדנערען הויט-
צויענען, פאר נאמס שרייבער פאר דער אונטער-
זוכונג אינע באנן אינע נאמע אונטער פאר
דען אונטער-זוכונג-אונטער-זוכונג אין קאמ-
מיטאטען, ער שטענדיגע איהן אבער דיעווע קריי-
לאנע אונטער-זוכונג אים אונד ליעט זיך פאר א-
פאר האדנערענען, האדלונג-הערען, ביע-
פאללען אדך האבען זיי וויס נעסען נאכט ניכט
נעווערען.
"דאס ווען נעמע דער פירט וויאנען איהן זיין
ווייב, דאס פיר ליענע געווענליכע, האט פיר אים שפיע
געלאסען: נון! זא וויל אדך פיר אללין ווערען: וואס
וואללען זיך?
אדך וויל אינע פראגע אן וויא זיכטען ביה אונס
געוואונליכען טעס אדעליגען קריפליכען פערעסען עס פאר-
צוקאפטען, דאס ווען עמאנד ווירד שלעכטע שפיקולאציען
פאללען ער אינען וועלכעס וואר געעסען—אויב וויא אים
עס אלע מיט דען אינעווענליכע וויא אונס עס ביה איהנען,
ווען דא וואר ווירד וועכעל-פערשיינע אונד ווירד אונטער
פערביינען פאללע ווערען?
"ווען אדך פיר ניכט שיעט, באראטען (אונטער
דער פירט) זא פראגע זיך פיר וועלכע מינע אבויכען
פיר דאס ערוועהנטע ווען, נון! אדך וויל זיך איהנען מיט
שפילען, דא אדך עס הויכאטע ניכט פיר אונטערזוכונג האל-
טען פיר אן דא האט צו שוויגען, זא דעקע אדך היינע
באנעס נאך האבונג צו וויינען, וויא אדך הערען פילעל
שפאק פירען ווערען, ווי ווערען דאס דא נעשפעט
פאר נינע בערענען, מינע פרויא ווירד פיר בערליטען."
מיט דיעוען אהרען וואללעט ער פירט געוויסען,
באטען אינע שיענעמערע דאקטער, דאס אן אים איהן
ער פאכטע קאסען קאן, ווען זיך אונד אים טעס הערעס
הילפט — אבער מאיאטע אפפענדיג אונטער-זוכונג פערעס
אונד ענטשיידען: "מינע פאכטער ווירד פיר טעס פער-
לאסען!" —
(שלוס פאללע)

אוינעווענליכע דען ערעמאליגען ביישטאט ווערען פרויא
ערוועהנטע דער פירט ערנאלטען, דאס ביינען טענער
האפטען זיך צו אללין געשאפטען וויס דעם שיעקליכען
אבער אן נינע.
"וואס מאנען זא ווען? וואסע דער פירט?
"וויא זיך נאך עראנענען ווערען, האבע אדך
איהנען איינס און פרויענעמער געווענען אדך קאמיטע
אום דיעועס אונטערזוכונג אינעווענליכע און זיך איהן שיקען
אונד אדך פיר הויט, אום וויא צו צושטענען."
"פיליפ! (דער דער פירט) פערלאסען זא פיר
זאפארט! אדך קאננען זא הויכאטען!"
פירט פאר אינען פירען אים דער טאטע אונד
זאנעט: "אויף דאס הויכאטען פון אדך נעפאסט זא מיט,
טען פיר אהראנען, דאס דער פאטליע אדך זא וויא נעשען
טען ווירד, נור אונטליך אונד שונדע נעראכט אונד דאס
ניכט דען מיטע האבען זיך וועלכע צו אדנערען, וויא עס
יעצעס יעדער ערעמאליגען אן אהרען שטעללע פון ווירדען,
זא וויל אדך אינען דאס פערענליכען, זא מיטטען ווען
ביז היינט אבער פערלאסען, עס זא פאר דער פאליציי
אום דען מיטע האבען זיך וועלכע צו אדנערען וואס
געווענען פון האבונג, אונד דאס ווערען וויא אום דער-
לירען ווען דאס נאך אינען ניכטען אום אונד זא אים
לעכט בלייבען, שפעטעס אן איינען פרויא, אהרע הערען,
לייכטיגען אפגעווענען — אבער אינעווענליכע ווערען
אדך אללעם געהאן האבען, אום דאס ביינען אינעווענליכען
פירען פאר איהנען צו געווען."
"זא ווירד ווארטענען! פערלאסען זא פיר זיך דער
דער פירט.

"וויא אדך האבען נאך מינע פירט געווענען?
ווען אדך האבען איהן פון נאך פערענליכע, האבט נור
פילען אדך אינען ווארל וויא אן נינע האבע אדך זא
נאכמאל געווארען אונד אינען געווענליכען, דאס אדך
בייא אונטען ווערען ערשיינען ווערען, פאללע זא פארט,
פאררען וואללען, דאס נאך אהרע פרויא צו צושטענען.
— אלע פאלגען זיך אום אדך זא אהרענען דאס
זא ענדלך דאס וועלל אונטערזוכונג?
דער פירט נאכט שטעלל נאך ווענע דערענליכע
אונד שיען: אדך ווערען זא וואפארט וויא אינען ווירד
נעווערענען!
אן דעמולכען אינעווענליכען טראט פרויא אפפענדיג
אין זא וויא אבערזאטע דען פירטען, הייט צו פירען:
זא ערנדיגע איהן וואסען ביה דער האט אונד פירטען איהן
צו פירען הויט.
יעצעס פירען אדך מיט דעם שיענענדיגען אללין
אום צושטען.
"וויא האבען מיט אינאנדער צו פירען וואסען פרויא
אפפענדיג פערלאסען?
דער פירט געווענען דאס פיליכע ביה דער מיטטער
נעווענען, אונד ער אונטערזוכען אן ערנדיגען פאנען:
"פערענען זא אונד גלייכע זא פיר, דאס נעפאנד פון
גענענדיגען שיענענען באוואוסטען אלס אדך וועלכען!"
אן עמאס יענען (אונטער פרויא אפפענדיג מיט
פערענליכען שפאסטען) איהן וואללען נעפאלע אונד ווארען
וויא אדך ביה אינען ניכט נעפאסט?
"פיליכען זא דאך ווארל ביה אינען זא וואסען
דער פירט.

העירקה עם פאהלה דער קאזער דעם מאַנטע-
פּאָרע דעוועינגען רוישיגען פּראָוויצען צו בעזוכען
אין וועלכעם דאָס מיסטען יודען וואָהנען, אים אהרע
לאגע צו שטודירען אים איינע פלאַן צור פּער-
בעסטערונג דערזעלבען צו מאַכען — מאַנטעפּאָרע
קאם דעוועט אפּיאַרטאָיע גערעט נאָר; ער בערווייט
מיט זינער פּראָא ליטהויזע אונד פּאַלען, אים "פּסח"
וועכטע ער אין רעזענעט, וועלכעס גאָט אים
ידישען מאָדראַטען בעשטאָנה, אונד פּערבראָכטע
דאָ סדר-אָרגאַניזע מיט איהען, (פּאַרשעצונג פּאַלעס).

פּערשידענע נייאָניקייטען.

* (א י ד י ע צ ע ז ען.) אונזער קאַנע אונד בע-
הייט אין נאַציאָנאַל צו לענגערעם אפּשענשאַלע
איינעטראַפּען אונד ווירד פּאַן דאָרען דאַנערעם-
טאָנ נאָך פּעטע קאַמפּען, אים היער אַלגעמיינע
אוידעוואַלען צו ערשטאלטען.

* (ד א פ ר א ז ע ז ען ו א ל ל ען.)
ק ר י ע ג מ י ט ר י י ט ש ל א נ ד ה. דאָ ביט-
מאַרקטע, נאָרד-רוישיגע אַלגעמיינע צייטונג
שרייבט: דאָ פּראַנצאָזישען צייטונגען קלאַנגען א-
בער דען שטעלעטען געשעפטס-טאָנ אין פּראַנקרײך
אונד שיעבען דאָ שולד אויף דייטשלאַנד. — וויר
אבער אונען שרײַבט ביסמאַרק, דאָ פּראַנצאָז-
שען צייטונגען וועלכער זינד דאָרטן שולד וויל דאָ
פּאַרשווערערען דאָ נעמענערע דאָמיט אפּפּיענען,
דאָס דער קריגע צווישען פּראַנקרײך אונד דייטש-
לאַנד נאָרע בעפּאַשיטערען.

* (ד א ר ע ו א ל ו צ י אָן א ין.)
ס ע ר ב י ע ז ען. אים בעלגראד ווירד פּאַלענערעם
געמערלעכט: איינע אין דער אומגענעד פּאַן ז א י ט-
ש א ר צ ערשערענטען רעוואָלוציאָנס - באַנדען
האָבען זיך נאָך דער סערבישען שטאַרט ק א א -
ע ו ו א מ י ט ג ערשליכעס אונד אים רייטער דאָ דאָ
בעפּאַלקערונג אויף, נאָמען דאָ היער פּאַרהאַנ-
דענען קאַנאָנען דער רעווערונגס-אַרמעטע אונד גייט-
דעמען איינע אונד אונד רעווערונגס, צו ערען ליימנע
זאָ איינע אפּירעט-לינקע דעפּוטירטען ערנאָנע-
טען, דער פּרווידער שניידער געווענען, דאָ סערבישע
רעווערונגס-אַרמעטע ריכטע נון גענען קאַנאָנען אפּיאַן;
עס קאָם דאָ צו איינער צוויי-שטינדען שטאַרט
וואָס דאָ רעוואָלוציאָנען איינער נאָכעס נעדרע-
לאַגע ערליכטען האַבען. — ווערענעד דעווער צייט
אבער אונד ווערער אין דער סערבישען שטאַרט
א ל ע ק ס י נ א ין דאָ רעוואָלוציאָן אפּיענער-
באַן; דאָ רעוואָלוציאָנערע וואָללען דאָ דאָס
שטאַטס-געפּענענע ערשטערען, אים דאָ איינע-
שפּערטען פּרווידער דער רעוואָלוציאָנערען בעווע-
נונג צו בעפּאַרען, דאָ ארמעטע מיסטע נון גענען

אַלעקסאַנאַ ציעהען, אונד נאָך איינעם נאָרעטען
קאַמפּעטע דעלאַט איהר, דאָ רעוואָלוציאָנערע צו
בעווענען, דאָ רעוואָלוציאָן פּערברויכען זיך אַלזא
נאָך אונד נאָך אַבער אַנאָנען פּאַרשען אונד עס ווירד
לאַנגע דויערן, ביז דאָ רוהע ווירד וועדער גאַנץ
הערענטעלעט ווערדען קאַנען.

* (ד ע ר צ י ד ר י נ ג ל י ב ע ש ט א -
ק ע ר.) טראַצדעם דער לאַנדאָרע בורגערמיי-
טער דעם שטאַקער פּערבאַטען, זינע רעדע אים
לאַנדאָנער שטאַדטרויזע וואָללען, זאָ האָט ער
זאָ דאָך אַן אַנגעד איינעם פּרווידערווע גע-
האַלטען; דאָך געווייט ער זיך דאָ נישט אַבער
דאָ ווען עטוואָס צו זאָגען, זאָנערדען שפּראַך א-
בער ל י ט ה ע ר. עס וואָרען דאָ גור וועינע צו-
האַרע, אונד דויען וועינען צייטען אונד פּאַפּעס
ווערענעד דאָך רעדע אים שטאַקער ווערענעד
זינער רעדע צו ליינגען פּערזוכטע, דאָס ער איינעם
אַנטי-סעמיטעטע פּעראַיינע אַנטי-האַרע, דאָ וואָרדע
איהם פּאַן אַללען זייטען צוגערעפּען; זאָ זינד אין
לינגער דאָס אונד אונד באַזאַקטערליאָנערישט פּאַן
איינעם האָפּ-פּרעדיקער, דאָס ער הערמוזייט אונד
זיך אַבער אַלל אפּפּרענגט, אים דען האָט דער
גענעשן גענען מענשען צו פּרעדיקען.

* (ד א א נ ט י ט ע מ י ט ען ה א ב ען.)
ק י י נ (ע ל ד.) סעמיטישע וועלכער היער אין
אַנטי-סעמיטישעם בלאַטט, דאָס גור איינמאַל מאָ-
נאַטליך ערשיינט הערזייכט, בעשעפּטיגט זיך
פּאַן לאַנגע מיט דעם פּאַנע, היער אין אַנטי-
סעמיטישעם דייטשעם טאָנ בלאַטט, מיט איינעם
מאַרגענע אונד אבער-בלאַטט, הערזייכענען
אום נישט גור איינמאַל מאַנאַטליך זאָנערדען צוויי
מאַל מעלדליך גענען דאָ ווען שפּעטען צו קאַנען,
אבער ער פּאַנר געמאַנען פּאַן זינער פּאַרטיאַ
דער היעזי דאָ ערפּאַרדערליכע קיציאָן פּאַן 10500
גילדער הערענען אונד אפּיענערעם דאָס בלאַטט
אונטערשטויצען וואָללעט — אונד זאָ אונד אים
דער זאַכע נישט געליאָרען.

* (א ו ין א י א י ג נ א ד ט י ג ע ס ב ה ו ט.)
ב ל ב ל י (א) אים טשערנאָוויץ (בוקאָוינאַ) ווירד
בערזוכטע, ביזא אונד מאַכט גענעווערען אין
איינעמאַרטיגעס, ביזט-בלויז פּער אפּיענע, וויר
זאָנען; אין איינעמאַרטיגע בלוט-בלויז, וויל עס
זיך העכט נישט עטוואָ אים אין פּרשייאַנערעם
ברייטענע מעדיען דאַנערט, וועלכע דאָ ווען
אַננעבליך צום בלוט-געברויכע בענאַסאָנע אונד
דאַרער ערפּאַרדערען אַנדרען אים אין פּרשייאָנע
דענעס ווענע-מעדיען, וועלכעס דאָ ווען אים דעם
ווענע גערייט האַבען וואָללען, וויל עס זיך טיפּען
ליעס. — דער פּאַלל אונד פּאַנענערע; שאַן פּאַר

מעהר אַלס 10 יאָרען געמליך דאָס הערביטע אונד
יאָרעס 1871 וואָרדע אין דעם פּערזען ראַדאַקטע
איינטיש פּאַנאַמאַרע אין פּערברעכענע פּעריאָכט,
דעסען אַרעהעבער ביז אויף דען הייטיגען טאָנ
ניכט אפּפּיענע; געמאַכט ווערדען קאַנעטע אים
איינעם פּעלד-ברונגען דראַנג געמליך אין ווער
העפּטיגער ווערענענע דעמאָנסטראַציעס, דער
ברונגען וואָרדע אַנטערזוכט, אונד זאָ פּאַנר מאַן
אין דעמוועלבען דאָ לייכע איינעם זינען מעדיעס,
מיט דורכשניטענע האַלדע אונד מיט דען הענדען
אויף דען ריקען געבונדען, מאַן פּאַפּאַרפּיערע דאָ
לייכע אונד שטעללעט דעמוועלבע אַבערדעס מעה-
רערע טאַנע הענדער אין אַדאַנאַרע; אים; אַלליין
מאַן קאַנעט נישט ערפּוואָרען ווער דאָס געמאַר-
דעט מעדיען געווענען, דאָ מעהר-ווערענע פּאַ-
ליציליכען אַנטערזוכונגען האַטטען פּאַלענערעם
געגעבענע; טיער אין דער הייטיגען רוישיגען פּראָ-
ווינג בעסאַראַביען וואָנעט אין ווען דעם דאָ
טאַכטער געטליכע אונד עס אפּפּאַרשען לייכען
אַבערטראַט אונד צוואַר איינפאַך אים דעם גרונדע
אום דאָ ברייט איינעם רייכען בייגער-זאַהנעס צו
ווערדען וועלכע דאָס מעדען גור אַנטער דעם
בערזונגען צו ווערענען בערויזען וואָר, ווען דענע
זיך טיפּען לאַסט, דער זינע בייגער-זאַהן, נאַמעס
ש פ י ו א ק, הייאַטעטען ערוועקן באַהר דאָ-
רויף דאָ, שאַנע אַרענען, וואָ מאַן געוואָנען דאָס
היינע ווענע מעדיען צו גענען פּעלענט, איינעם
טאַנעס נענע שפּוואַק אַיפּס פּעלד היינע, אונד אַלס
ער אַבערס וועדער נאָך דויען קאַם, דאָ וואָ זינע
זינע פּראָא ליטהויזע, דאָ אַפּפּענטליכע מינונג
ליטעט אַלזאַנדיך דאָרען דאָ ווען דאָ ווען דאָ זינע
פּראָא געשפּירט האַטטען, אים אן איהר דאַפּיר
דאַכע צו אַיבן, דאָס זאָ דאָ וועדערעם פּעלדאַם-
טען, עס הייט, דאָס מאַן אן דער רוישיגען אַנליצישען
גערענע דרייט גענענע, און געענליכאַפּט איינעם
מעדיעס געווענען האַבען וועלכע מיט גראַסער
אילע אויף עסטערריישישעס געביטע צו ענטקאַמ-
מען וועטען, צוויי דעווער גענענע זינד איינע
טאַנע שפּעטער נאָך רעוואַלדע צוויקענערט; דער
דיסטע מאַן שיינט מיטזאַמסט דעם מעדיען אין
אַדאַנאַרע צוויקענערליכען צו זיין, דאָ אַנטער-
זונגען גערעטע מיט פּאַלענערע מיטזאַמסט; אין
אום בעסאַראַביען ענטפּרערען וויישישע פּרענע-
צייטער וואָרדע וואָרשיינליך אים דאַכע וויל
דאַסוועלכע צום ברייטליכען לייכען אַבערשטען
וואָר, פּאַן פּאַנאַטישען ווען פּערבאַרדעט, — היעט
וואָר דאָ אַנטעווערונג פּאַרלעיס צו גענען דאָ זינע
מאַנר איינע אַרונגע האַטטען, ווער איינעמליך דאָ
מאַדערע געווענען זיין קאַנען, — פּאַר צוויי אַר-
רען נון גערעטען אים יודישען ווערענענע

פּאַרליעמאַן.

איינע מיט-ע-ה-ע.

(36. טע פּאַרשעצונג.)

אַלס אַביליגען צו אַרבעט דער קלינגען טרעפּעס ער-
רויכען וועלכע צו איהרען מיסטער הונטשורדערען ער-
בליקטע זאָ איינע דאַמע, דערען געזיכט אין ווער דיכטער
שוואַרצע שלייער פּעריאָכט.

דאָס האָט וואָללעט צוויקליכען אונד געפּאַלע-
הען — דאָ פּיליגע פּאַסטע זאָ אן דער האַנד, צאָן זאָ
מיט אַינער העפּטען בעווענונג און זיך, רויס איהר דען שלייער
פּאַך געזיכטע אונד מיט דעם שוואַר; אַנאָנע דאָ ביזט עס!
וויך זאָ איינע שריטעס צוריק.

דאָס דעם וועלכע לייקען; פּיליגען! טאַכע קלינגע
ליכען (זאַכעס אַנאָנע) אַיך קאַסטע הונטשורדערען ווענען.
שווייזן! רייכע פּיליגען ליגע נישט! אַיך ווייס אַללעס.
דאָ ביזט דען געליכטעטע מיניעס טאַנעס! אונד דאָ ביזט
פּירק געט, אונד אים איהר אַיך מיניעס ווייט אפּפּיענערען.

עס אים וואָר; אַיך אַר אַר דאָ רעליכענען וויי-
נעס טאַנעס אַבער גלויבע נישט, דאָס אַיך, אום דעווען ליע-
בע פּאַרשייאָנענע, ווערדען קאַסטען! — היינעס טאַנע
דאַרמט איינע געליכטע פּעפּאַרען.

איינע געפּאַרען פּאַן וועלכען ווייטע?
פּאַן רייט ווייטע מיניעס טאַנעס קאַנען, דאָס זיך
אין זיינע אונטערנעמען מיט פּינעליכטען אַיך שפּיעל-
ליכעס פּערזיכען צו שווערען קאַסטען לאַסטען, אונד מיין
מאַנן האָט געוואָרען, היינען מאַנן צו פּרעדיקען! אַיך

קאַם היינען טאַנן צו וואָנען, אונד אום איהם צו זאָנען,
וואָס ער טוהן וואָללע?

וואָס וואָללע ער טוהן?
וואָפּאַרט אַביליגען?

אַביליגען! אונד דאָס מיט?
אונד אַלס אַנאָנע שווייזע, וואָר זיך איהר פּיליגע

אין דען ווען מיט אפּיענערליכע הענדען, אַלס וואָללעט
זאָ וועלכע הינדערן, ביז צו קאַנען פּאַרשעצונגען — הייט
ווענן דאָ רעכען! הייטע זאָ דאָ וויללעס מיט היינען
מאַן רייכען!

וואָר זיך רייכען? רייכע אַנאָנע וועלכען פּאַן ביי-
דען געפּאַרען ערען? ערעטש זיך זיך דער פּראָא וועל-
כע דאָ ליכענע בענוואָ וועינט קאַנעסן, וואָ דאָ געפּאַרע, אונד
וועלכע זיך זינער געטונען נישט טוהן אַנאָנעס? אַרע
מיט דער געליכטען וועלכע איהרע ערען אַפּפּיענע אים
אויף צו בעלליקען אונד איהרע ווערענע אַיפּס שפּיעל
זעכטע, אום אַיך, צו ענטפּען? וועלכע פּאַן אונד ביינען
דען האָט אַיך דער אַנאָנען געליכטען? ווייסט זאָ, דאָס ער
זיך פּאַך זינער פּעריאָנאָנע ליכענען? ווייסט זאָ, דאָס
ער זיך גור היינעס געלעסע ווענען פּעלליכען? ווען זיך נון
דאָס, וואָס דאָ וועלכען אונד אַיך געליכטען, אַיך דאָ וואָנע
שאַלע ווערען אונד אַביליגען? וויללעס זאָ, דאָס זיך
אוינענע טרענען אַיך רעכענען ביינען? אונד דאַן קאַנעס
דאָ וואָנען, וועלכע פּאַן אונד ביינען ערען געליכטען
דאָס אונד וועלכע ער מעהר אַנאָנעראַרט! — דאָך, וואָס
ליכעט דאַרף, וועלכע פּאַן אונד ביינען געט זאָ, ווען
איינע געפּאַרע דאַרמט, אונד זיך פּרעדיקען בעשלאָסטען
אייט! ווייט וועלכעטווען זיך ווירד! נישט זאָ, פּיליגע!

שטאַטס אום אום זינע ליכען צו שפּיענען, וואָללען וויר
אום צו זינער דעסען פּראַוויצען!

אונד דויען דעסען (זאַכעס פּיליגע) וואָללע עכען
גור אין דער אַביליגע בעשטענען? זיך פּיליגען, הייסט זאָ-
פּעל, אַלס זינע שולד איינעשטענען, אונד דאָ נישט
איהם דויען דאַמע, וויל זאָ דאָס אים פּיליכען וויללעס
דענקען דאָ איינע געפּאַרענען פּירשען, דער איינע שווייז-
העל געמאַכט אונד מיט דער פּראָא איינעס באַנדיקען
אונד געווענאָנען דאָ רייכעס אַיך אין דויען שפּאַך! אונד
דאָס אים אַללעס ווערענען אונד געקאַסטען ביזט? —
וויי זאָ וועלכע זאַכעס, דעננט אַללעס פּאַן היינעס
מאַנע אב, דער דען פּירשען דורכאַיס פּערישטען וויללע-
אונד דאָ האָט זיך נישט היינעס מאַנע צו פּיסען געוואָר-
פּען דאַמיט ער פּאַן דער פּאַלענע גענען היינען מאַן
אַכטערען, אונד זאָ זאַכעס, אַיך דאָ וואָר אַיך וועלכע
אַבשייליכע וועלכעטווען! דאָ וויללעס אַיך גור פּיר זיך
עיהאַלטען, ווען דאָ נאָך איינען פּירשען געשליכטען אין
זיך האָט, זאָ קאַסטע מיט צו היינעס מאַנען! אַיך וויללע
זיך מיט זיך קאַסטען אום צו פּאַרשען.

לעגענטעס קאַסטען.

קאַנען, דער אַנטפּרעכענען אין פּיליגעס ציפּען
צוויקענערליכען וואָר, קאַנעט דאָ דאָ יקאַסטע זינער
פּראָא קום עוואַרטען, אַבער עס ווערעט לענגער אַלס
איינע האַלבע שטונדע, אונד פּיליגע קאַם נישט — ענדליך
קאַם זעכטער זיך דאָ נאַכאַר, דער דאַכטע עס וואָ
פּיליגע, אונד ער אַילטע אַיך ענטפּענען, — וויי אַבער-
דאַכטע וואָ ער — אַלס ער פּאַלעטליך פּאַך זיך דען פּיליגע